4-SHO‘BA ILMIY G‘OYALAR VA ZAMONAVIY YECHIMLAR
Nukus · 16.10.2026 · UDK 636

Sawlıqlardı buwazlıq dáwirinde hár qıylı dárejede bağıwdı úyreniw

T.Naurizov q.x.f.f.d., docent · **Orazbaeva Gulshaxida** 2-kurs veterinariya medicinası studenti

Qoraqalpog‘iston qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyalar instituti

tnaurizov@gmail.com

DOI 10.66073/ReFocus-Conf/1610176

Iqtibos uchun: T.Naurizov, Orazbaeva Gulshaxida. Sawlıqlardı buwazlıq dáwirinde hár qıylı dárejede bağıwdı úyreniw // Aralboyı aymağında suwdan paydalanıw nátiyjeliligi hám shorlanıwdıń awıl xojalığı eginleri zúráátligi hámde xalıqtıń turmıs iskerligine tásirin monitoring etiw hám qadağalaw ushın klimatqa shıdamlı innovaciyalıq texnologiyalardı islep shığıw: xalıqaralıq ilimiy-ámeliy konferenciya materialları. – Nókis, 2026. – B. 665–667. – DOI: 10.66073/ReFocus-Conf/1610176

Annotaciya. Qarakól qoyların bağıw hám saqlaw teriniń qásiyetlerine tásir etiwshi faktorlardan bolıp esaplanadı. Qarakól qoyları jańa usılda bağıw hám saqlaw sharayatınan keskin tásirlenedi. Sawlıqlardı ásirese buwaz dáwirinde jeterli dárejede toydırıp bağıw qozılardıń rawajlanıwına tez tásir etip, olardıń terisi qalıńlasıp, úlkeyip, mezdrası qalıńlasıwına, salmağı awırlasıp, júni uzınlasıwına, buyralasıp hám bos bolıp qalıwı haqqında maǵlıwmatlar berilgen.
Tayanısh sózler: faktor, qarakól, teri, jaylaw, ot-jem, azıq, iri ot-shóp

Kirisiw

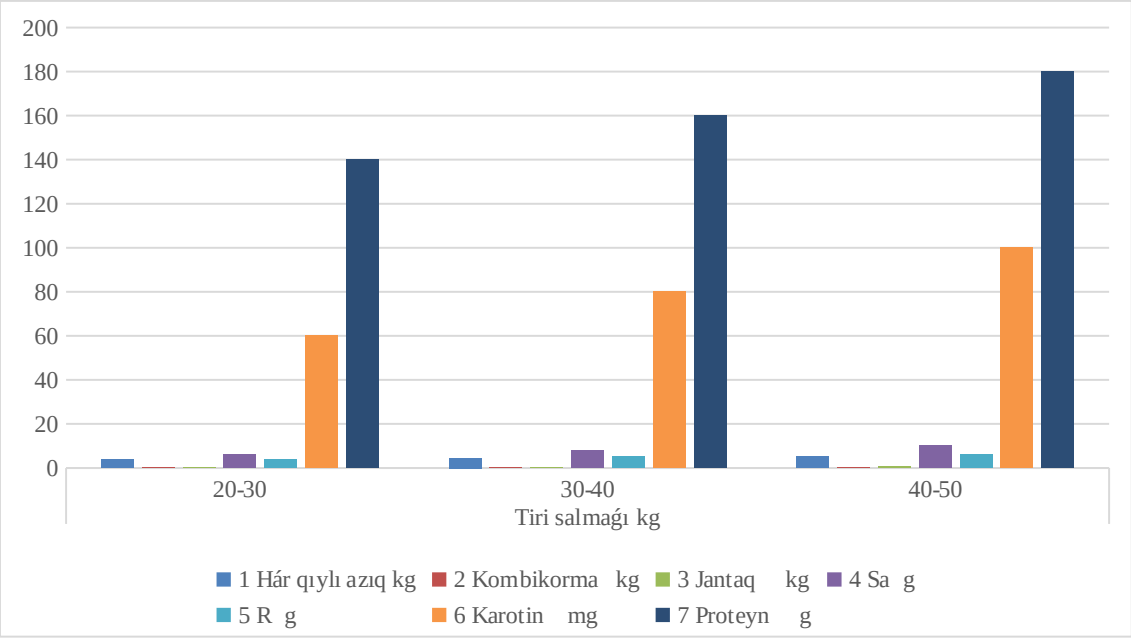
Túrli ortalıqtıń qarakól qoylardıń terisine tásiri hám solardıń ayırımların, yağnıy qoylardıń jası, jaylawı, ot-jem, awıl xojalıq haywanlarınıń azıqları iri ot-shóp azığı (ot-shóp, saban, qamıs), shireli azıqlar (silos, tamır túynekler, jemisler, palız), kók shóp azığı (paqal, japıraq, jońıshqa h.t.b.), koncentrat azıqlar (dán, gúnjara) bolıp bólinedi. Sút, gósh, balıq óndiretuǵın kárxanalardıń (sanaatlardıń) qaldıqları (kók sút, gósh, súyek unı, balıq unı) hám jámiyetlik awqatlanıw orınlarınan shıǵatuǵın awqatlıq zatlar, azıqlandırıwdan aldın qayta islep beriw jáne de maqsetke muwapıq boladı. Zootexnikalıq talaplarǵa baylanıslı iri ot-shópler awıl xojalıq haywanlarınıń túrlerine baylanıslı hár qıylı razmerlerde belgili mexanizmler járdeminde maydalanıp beriledi. Iri ot-shópti 3-5 sm uzınlıqta maydalap, onı hár qıylı mexanikalıq, biologiyalıq hám termik usılda qayta islep beriw ot-shóplerdiń juǵımlılığın asıradı. Sol jol menen azıqqa bolǵan talaptı qandırıw imkaniyatı kóbeyedi. Qıs ayları ushın sharwashılıq diyxan-fermer xojalıqlarında silos tayarlap beriw, mákke, ayǵabağar hám júweriden tayarlaw, bul eginlerge biyday yamasa salı sabanların qosıw arqalı silostıń kólemin kóbeytiw jumısların ámelge asırıw áhmiyetli mashqalalardan biri esaplanadı.

Material hám metodlar: Bul máseleni sheshiw ushın juǵımlı azıq eginlerdi egiw hám onıń zúráátin asırıw, qıs ayları ushın shireli azıqlar tayarlaw (silos, senaj, azıqlıq láblebi h.t.b.). Sol azıqlardı kúndelik racion quramında tolıq balanslastırıp beriw, iri ot-shóp 40-45 %, koncentrat azıqlar 25-30 %, shireli azıqlar 25-30 % normasında beriwdi shólkemlestiriw.

1-keste. Qarakól qoylarına beriletuǵın azıqlar muǵdarı. Keste-1

Q/s	Azıqlıq zat	Tiri salmaǵı kg		
		20-30	30-40	40-50
1	Hár qıylı azıq kg	4,0	4,5	5,0
2	Kombikorma kg	0,3	0,3	0,3
3	Jantaq kg	0,4	0,4	0,5
4	Ca g	6	8	10
5	P g	4	5	6
6	Karotin mg	60	80	100
7	Protein g	140	160	180

Sawlıqlardı buwazlıq dáwirinde hár qıylı dárejede baǵıw hámileniń júniniń sıpatına tásir etedi. Olar buwazlıq dáwirinde jeterli dárejede baǵılsa, qozılar tiykarınan normal jıltıraq bolǵan jipek hám júdá jipeklikke iye júnli bolıp tuwıladı. Jaqsı toydırmay baǵılǵanda bolsa tuwılǵan qozılardıń terisinde sıpatlılıq belgileri tómen boladı. Júniniń buyra sulıw bolıwı semiz qozılarda ushırasadı. Olar arasında qımbat bahalı buyralıqqa iye bolǵan teri 90 % ten, kemirek qımbatlı buyralıqqa iye teri 8 % ti quraydı. Terige baha beriw waqtında qarakól assortimentiniń tovar sıpatı anıqlanadı.

1-súwret. Diyagramma-1

Juwmaqlaw hám usınıslar: Sonday qılıp, buwazlıq dáwirine sawlıqlardı jeterli dárejede toydırıp hám bir ortalıqta baǵıw hámileniń normal rawajlanıwı hám haywanlardıń ırsıy imkaniyatları dógereginde jaqsı teri qásiyetleriniń payda bolıwına alıp keledi. Sawlıqlar toydırıp baǵılmasa, olardıń genetik imkaniyatları tolıq júzege shıqpaydı. Sonıń ushın da buǵan ayrıqsha itibar beriliwi kerek.

Paydalanılǵan ádebiyatlar dizimi

1. Nasimov E., CHalabaev A.J., Inoyatov A. Qora rangli qorako‘l qo‘zilarda rangining pigmentatsiyasini boshqa xususiyatlar bilan aloqadorligi. Sam QXI professor-o‘qituvchilar ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to‘plami.
II – qism. Samarqand, 2015, B.102-105
2. Sindorov Q., Bobaeva A., Sindorov Sh., CHo‘l hududlari sug‘oriladigan maydonlarida ba’zi oziqabop o‘simlik turlarining hosildorlik ko‘rsatgichlari. j.Zooveterinariya, 2013, №9 B.44-45
3. Suvonqulov Yu. Har xil usulda saqlangan sigirlarning sut mahsuldorligi. Sam QXI, ilmiy to‘plami, Samarqand, 2003, B.134-135

4. CHalabaev A.J., Hotamov A.H., Raxmanov O.N. Hayvonlar saqlanadigan binolarda mikroiqlim va haroratning ahamiyati. Sam QXI professor-o‘qituvchilar ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to‘plami. II – qism. Samarqand, 2015, B.102-105
5. Yaxyaev B., Haydarov Q., Qo‘ziev I. Mineral moddalarsiz ratsion to‘liq qiymatliligi ta’minlanmaydi. j.Zooveterinariya, 2013, №3 B.41-42

DOI 10.66073/ReFocus-Conf/1610176